

NIEUWSBRIEF

HEI, HEG & HOOGGEIND

WINTER 2020

IN DIT NUMMER:

VOORWOORD REDACTIE	1
AGENDA	1
WOORDJE VAN DE VOORZITTER	2
TWEE NIEUWE WIEKEN OP DE MOLEN	2
ONS PROJECT WATER BODEM BIODIVERSITEIT	3
INFORMATIE BERMMAAISEL PROJECT	3
OPBRENGST RABO CLUBSUPPORT	4
DE KAART 'LANDSCHAPPELIJK GROEN ERFGOED'	4
STATUS PROJECT OUDE STRIJPER AA	5
STUWTJES OM-HOOG GEZET?	6
WEBINAR OVER DROOGTE VAN DELTAPLAN AGRARISCH WATERBEHEER	6
SPOREN IN HET ZAND	7
COLOFON	7

VOORWOORD REDACTIE

Beste lezers,

Voor u ligt alweer de laatste nieuwsbrief van dit jaar. Een droog jaar, een bijzonder jaar, maar vooral een lang jaar. Ook deze nieuwsbrief brengt helaas weer een lege agenda voor de komende maanden. Het coronavirus laat onze vergaderingen en bijeenkomsten vooralsnog niet toe. Ook de jaarlijkse najaarsvergadering kon helaas niet doorgaan.

Om u allen een hart onder de riem te steken begint deze nieuwsbrief met een woordje van de voorzitter. Harrie Maas kijkt terug op een bewogen en bijzonder eerste jaar als kersverse voorzitter. De betrokkenheid van de voorzitter en het bestuur zijn dan ook een prettige opsteker. Een ander lichtpuntje voor de vereniging is de mooie bijdrage die we hebben mogen ontvangen vanuit de Rabo ClubSupport. Verder kunt u lezen over verschillende projecten en ontwikkelingen in onze landelijke omgeving. Want ondanks Corona kan het werk van onze vrijwilligers gelukkig wel gewoon doorgaan. Op een verantwoorde manier uiteraard.

Gelukkig lijkt er ook hoop te gloren aan de horizon in de vorm van een vaccin. Laten we hopen dat we elkaar volgend jaar weer in levende lijve mogen ontmoeten op een van onze bijeenkomsten.

Rest ons nog om u allen een gezond, verstandig en gezegend kerstfeest te wensen en een gelukkig nieuwjaar.

Namens de redactie,

Peter, Thijs, Roel en Koen

AGENDA:

Vanwege de coronamaatregelen is de agenda vooralsnog leeg.

We hopen vanaf het tweede kwartaal weer activiteiten te kunnen gaan organiseren.

Woordje van de voorzitter

Terugblik op mijn eerste jaar als voorzitter van HHH.

Na het aftreden van Janus van Hooff vorig jaar ben ik vanuit het bestuur naar voren geschoven als voorzitter. Wie had kunnen denken dat mijn eerste jaar zo zou verlopen?

Mijn enige, zeer beperkte, optreden als voorzitter in het openbaar was bij de zeer interessante lezing over ondermijnende criminaliteit in het buitengebied in december 2019. Maar de start was gemaakt en ik was me al mentaal aan het voorbereiden op de geplande jaarvergadering. Maar ja, zoals alles dit jaar anders loopt dan verwacht, is ook deze jaarvergadering helaas niet doorgegaan.

We zijn als bestuur enkele keren bij elkaar gekomen in de hoop dat er toch nog bijeenkomsten en/of activiteiten door zouden kunnen gaan in de tweede helft van het jaar. Maar helaas hebben we moeten constateren dat dit gewoonweg binnen de gestelde maatregelen niet mogelijk is. Het is een groot gemis voor een vereniging wanneer het sociale aspect in de vorm van bijvoorbeeld bijeenkomsten bij de Hoses er even niet meer zijn. En voorlopig zal dit ook nog niet veranderen.

Hoewel het leven om ons heen door het Corona beperkt wordt, gaat moeder natuur gewoon rustig door. Misschien nog wel beter dan voor Corona....

Ook de vrijwilligers van onze werkgroepen zijn, met in achtneming van alle maatregelen, daar waar mogelijk, doorgaan met hun activiteiten.

Namens het bestuur hiervoor onze hartelijke dank!

Hopelijk kunnen we deze tijd (met voor sommigen sociale en financiële gevolgen) achter ons laten en zien we elkaar gauw. Let op elkaar en blijf gezond!

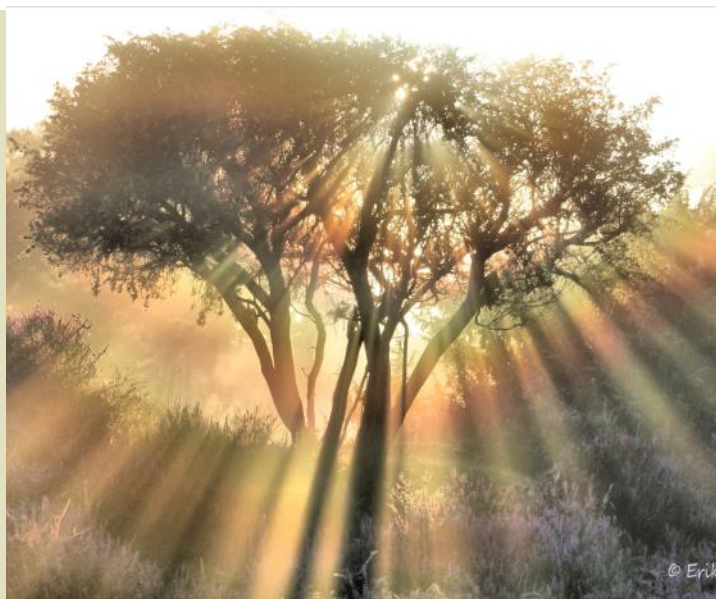

Twee nieuwe wieken op de molen

Op 12 oktober zat het weer mee: bijna windstil, dus prima weer om twee wieken van de molen te vervangen. Op de foto ons lid Frans Hagens die met een lier de wiek omhoog trekt. Zijn collega's sturen de wieken een beetje en zorgen dat hij niet over de grond sleept. Alles zat die dag mee en 's avond hingen er twee nieuwe wieken aan de molen. Weer een mooie prestatie en een prachtig plaatje.

Ons project Water Bodem Biodiversiteit

Afgelopen jaren hadden we als vereniging een pilot voor waterconservering aan de Burgemeester Vogelslaan. Afgelopen voorjaar viel voldoende neerslag om wat proefjes uit te voeren met de watergangen in dit gebied. Onze voorzitter heeft met emmers etc. duikers dicht gezet om te ervaren hoe het watersysteem zich gedraagt. Uitkomst van de proefjes is: een plan waarbij met drie nieuwe LOP stuwtjes het hemelwater van ongeveer 100 ha een halve meter hoger in het landschap vastgehouden wordt. In overleg en met steun van Waterschap De Dommel, de gemeente Heeze-Leende en Collectief Midden Brabant wordt eerdaags met de uitvoering van het plan begonnen. We houden u op de hoogte.

Informatie bermmaaisel project

Maaisel van wegbermen kan een nuttige bron van organisch materiaal zijn; waarmee de gezondheid van zandige landbouw bodems bevorderd kan worden. Het vindt in de praktijk nog weinig plaats; mogelijk omdat er weinig bekend is over de concrete effecten van het toepassen van bermmaaisel op bijvoorbeeld opbouw van organische stof, effecten op de gewasopbrengst of risico's ten aanzien van onkruidzaden en zwerfafval. Om hier meer inzicht in te krijgen is er een onderzoek gestart vanuit de universiteit met (financiële) hulp van de provincie Gelderland, provincie Noord-Brabant, de drie Brabantse waterschappen, gemeente Sint Anthonis en gemeente Gilze Rijen. Het

project bestaat voornamelijk uit een groot meerjarig veldexperiment en een pot experiment in Wageningen en zal lopen vanaf 2019 tot 2023.

Het meerjarige veldexperiment vindt plaats op vijftien percelen op zandige akkers (vijf in Gelderland, vijf in de gemeente Sint Anthonis en vijf in de rest van Brabant). We vergelijken in dit experiment meerdere maaisel behandelingen: Vers soortenrijk bermmaaisel; Vers soortenarm bermmaaisel; Gecomposteerd bermmaaisel; Bokashi gemaakt van bermmaaisel en een controle bemesting van kunstmest. We monitoren een aantal onderdelen van de bodem (organische stof opbouw; water

vasthoudend vermogen; stikstof leverend vermogen; pH ed.) en we telen mais en winter tarwe op de percelen, zodat we ook inzicht krijgen in de effecten op gewas opbrengst. De behandelingen worden jaarlijks in oktober opgebracht en het experiment loopt tot september 2022.

Voor de eerste resultaten en inblik in de eerste 1,5 jaar van het onderzoek, verwijs ik graag naar onze nieuwsbrief! Mocht u deze willen ontvangen of heeft u meer vragen of opmerkingen over het onderzoek? Dan kunt u altijd mailen naar maartje.vandersloot@wur.nl.

Opbrengst Rabo ClubSupport

In de vorige nieuwsbrief riepen wij u op om te stemmen op onze vereniging bij de Rabo ClubSupport. Dit heeft het prachtige bedrag van €378,54 opgeleverd. Wij willen eenieder bedanken die een stem op ons heeft uitgebracht. Het geld zal worden toegevoegd aan ons groenfonds wat wordt ingezet om ons landschap weer een stukje mooier te maken.

De kaart 'Landschappelijk groen erfgoed'

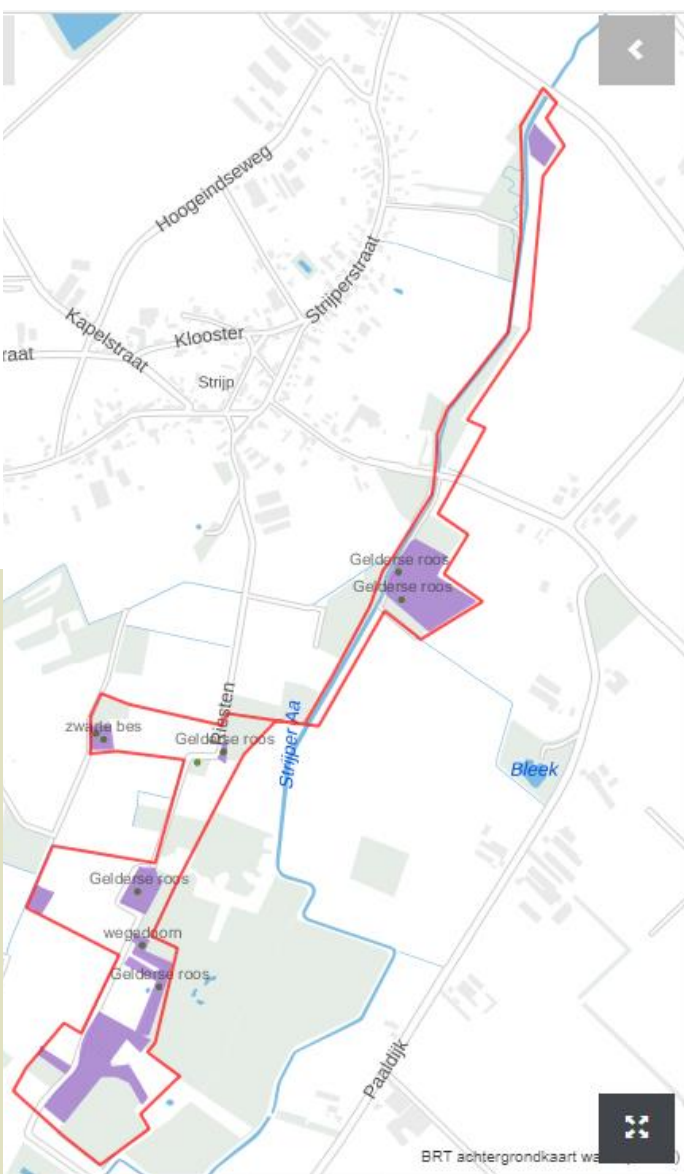
We hebben u al vaker bericht over nieuwe kaarten die ons meer vertellen over het landschap waarin we leven. Recent is er weer een mooie kaart bijgekomen: De kaart 'Landschappelijk groen erfgoed'

Bij erfgoed denken we vaak direct aan materieel erfgoed zoals kastelen en kerken. Maar ook bijzondere landschappen en speciale bomen horen bij 'erfgoed'. Over die bomen is de laatste tijd meer te doen. In Nederland hebben we ongeveer 100 soorten bomen waar ongeveer de helft van onder druk staat en dreigt uit te sterven.

We hebben het dan over soorten die hier historisch thuis horen en zich dus in onze streek thuis voelen. Ze zijn na de laatste ijstijd op eigen kracht in onze omgeving terecht gekomen en sinds die tijd aanwezig geweest. Autochtonen soorten worden die genoemd ofwel de 'wilde' soorten.

In de loop der tijd zijn er ook veel bomen aangeplant die hier als 'soort' wel thuis horen maar zich in de streek minder thuis voelen: de gekweekte exemplaren. De genetische basis van die gekweekte soorten is veel smaller dan bij de wilde exemplaren.

Als voorbeeld: veel zomereiken langs onze ruilverkavelingswegen zijn tijdens de ruilverkaveling aangevoerd uit Oost-Europa. Deze Oost Europese zomereiken zijn niet optimaal aangepast aan onze situatie. Onze eigen (wilde) zomereiken passen net wat beter bij onze omstandigheden en zijn daardoor weerbaarder tegen allerlei externe invloeden. Tevens zijn de onderlinge verschillen tussen de individuele bomen groter doordat de genetische variatie groter is. Dat genetische verschil binnen één soort is bijvoorbeeld goed te zien op het moment dat bomen in blad komen: er zijn vroege en late uitlopers bij wilde exemplaren. Een late nachtvorst raakt alleen de vroege uitlopers. De late exemplaren moeten dan nog uitlopen en hebben geen last van die nacht-

vorst. Resultaat is dat dat jaar de late uitlopers het goed blijven doen.

Tijdens een grootschalige inventarisatie zijn ook in onze omgeving soorten gevonden die van inheemse oorsprong (wild) zijn. De locatie van die exemplaren is op de kaart weergegeven. Het betreft hier enkele soorten wilgen, zwarte els, zwarte bes maar ook wegedoorn: soorten van beek begeleidend bos.

Ook 'oude' boskernen worden aangegeven. Dat betekent niet automatisch dat heel het bos héél oud moet zijn maar dat de soorten in dat bos oorspronkelijk (wild) zijn: dus van lokale herkomst. Vaak zijn dat de hakhoutbosjes. U kent ze waarschijnlijk wel van de bosjes in de Riester en de beekdalen van Strijper-, Bulder- en Groote Aa.

Zelf eens naar de kaart kijken? U vindt hem op www.landschapinnederland.nl/kaart-groen-erfgoed.

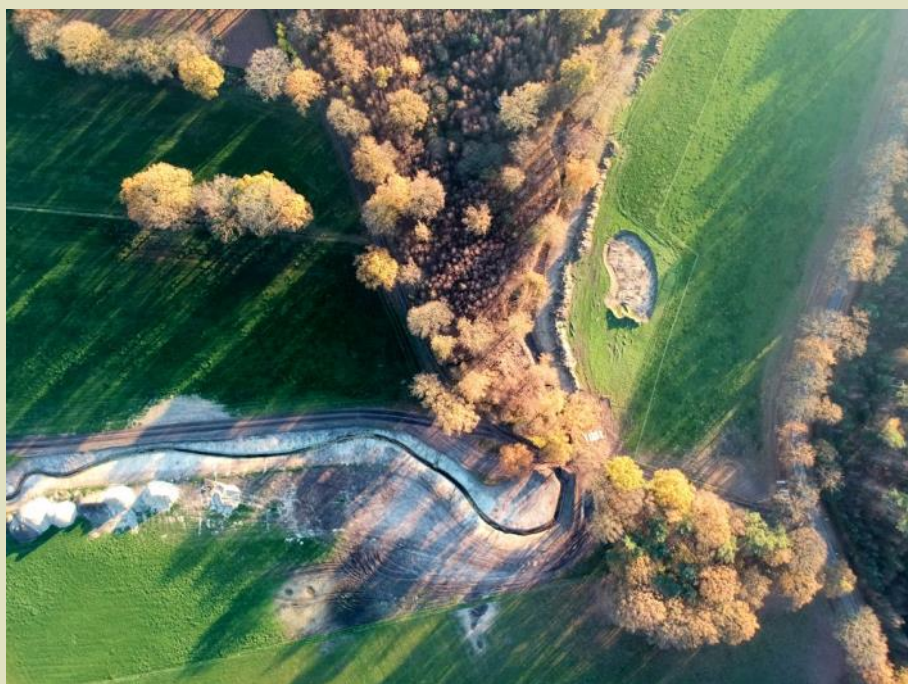
Status project Oude Strijper Aa

Door Marlou Gremmen-Boerakker, projectadviseur Waterschap De Dommel.

Het project Oude Strijper Aa gaat over de herinrichting van het beekdal van de Oude Strijper Aa. Dit ligt ten oosten van het Leenderbos, tussen de Riesten en de Gastelsche Heide. We brengen het watersysteem weer in balans. Dit doen we door meer water vast te houden én de beek en natuur meer de ruimte te geven. Zo kan het gebied beter tegen droge en natte tijden en een veranderend klimaat. We gaan verschillende maatregelen uitvoeren bijvoorbeeld de Oude Strijper Aa een natuurlijker loop geven. We geven de beek flauwere oevers, een hogere beekbodem, iets meer slingering. Daarnaast verwijderen we de drainage in het gebied en dempen we op verschillende plekken greppels zodat het water langer in het gebied blijft.

Op dit moment zijn we al een heel eind met de uitvoering van de werkzaamheden. De nieuwe beek is bijna helemaal klaar en binnenkort wordt het laatste deel van de oude beek gedempt. In het nieuwe jaar gaan we nog afrondende werkzaamheden verrichten en aanplant verzorgen. Naar verwachting is het project in februari gereed. De oplevering van het project stellen we nog even uit vanwege de coronamaatregelen. Wanneer de regels het toelaten, willen we in het voorjaar een openingsbijeenkomst houden om iedereen te laten zien hoe mooi het geworden is. We houden u hiervan op de hoogte!

Een mooi filmpje laat de huidige stand van zaken zien:
<https://www.youtube.com/watch?v=kpQMjDpqmvl>

Stuwtjes omhoog gezet?

Droog is het, ook nu nog. Vanaf 1 oktober tot half december is er iets meer dan 100 mm neerslag gevallen. Onvolgende om het watertekort in de bodem aan te vullen. In de beekdalen wordt het nu wat vochtiger maar op de hogere gronden is daar nog niets van te merken.

Merkwaardig is dat bij een steekproef de meeste LOP-stuwtjes nog niet ingesteld staan op de winterstand. We heb-

ben gelukkig ook mooie voorbeelden gezien die wel water stuwden. Zeker op de plaatsen waar de sloten nu nog droog staan zou je verwachten dat ze dicht staan: iedere druppel telt tenslotte.

Mochten ze verkeerd staan, dan is het zaak ze op de goede plaats te gaan zetten en als ze defect zijn, zouden ze gerepareerd kunnen worden. Nietsdoen is geen optie want het blijft toch

merkwaardig dat we roepen dat de droogte problematisch is maar we er vervolgens zelf niets aan doen...

Laten we er vanuit gaan dat zonder tegenbericht het komend jaar even droog wordt als de afgelopen jaren. Van december tot april kan de grondwaterstand aangevuld worden. We kunnen er dus nu nog iets aan doen.

Webinar over droogte van Deltaplan Agrarisch Waterbeheer

We hebben het de afgelopen jaren aan den lijve ondervonden: twee zomers op rij extreem droog met een gebrek aan zoet water. Naast het gebrek aan water was het ook extreem warm. Beiden het gevolg van verandering in het klimaat, met extreme weersomstandigheden als gevolg.

Een interessante Webinar, aanwezig op YouTube, gaat over deze droogte en warmte en hoe je als melkveehouder daarmee om kunt gaan. Een melkveehouder en een bodemexpert, Nick van Eekeren, gaan met elkaar in gesprek over de mogelijkheden die er zijn. Nick kennen we uit onze pilot Water-Bodem-Biodiversiteit.

<https://www.youtube.com/watch?v=oWWcOCkg37o&feature=youtu.be>

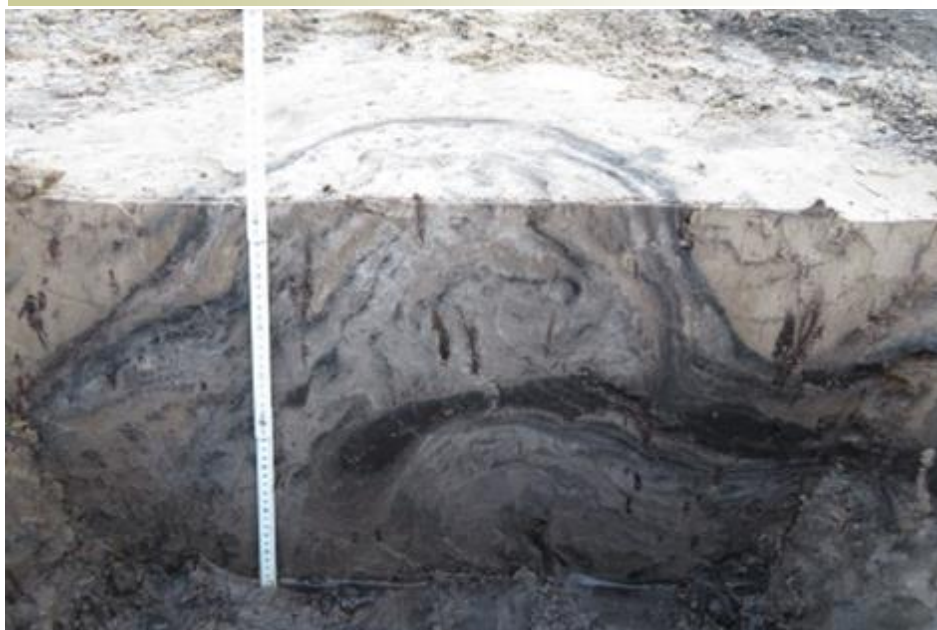

Sporen in het zand

Bij de aanleg van de nieuwe loop van de 'Oude Stijper Aa' worden grotere vlakken ontgraven. Een mooie gelegenheid om de ondergrond te bestuderen en daar mooie foto's van te maken. Enkele foto's met een verklarende tekst

In de laatste ijstijd, ruim 10.000 jaar geleden, was de bodem tot enkele tientallen meters diep bevroren. Tijdens de zomer ontdooiden de bovenste meters.

In het najaar bevroor de bodem op-nieuw. Dat gebeurde vanaf de bovenzijde waardoor de met water verzadigde bodem in de tussenliggende laag onder grote druk kwam staan. Uiteindelijk barste de bodem open en een gedeelte van de modder werd verplaatst. Het mooi gelaagde pakket zand werd daarbij op zijn kop gezet. Dat levert mooie plaatjes op. De zwarte bandjes bevatten veel humus (veen) en zijn leemrijk.

COLOFON

Plattelandsvereniging Hei, Heg & Hoogeind streeft naar een mooi buitengebied waar natuur, landschap en gezonde boerenbedrijven naast elkaar kunnen bestaan. Informatie over onze activiteiten vindt u op

www.heiheghoogeind.nl

Redactie Nieuwsbrief:

Thijs Bertens
Roel van Dijk
Peter Kerkhofs
Koen Staals

Foto's: Erik van Asten
(tenzij anders vermeld)

Contactadres:

contact@heiheghoogeind.nl

